

Mintafeladatok és ezek értékelése a középszintű pszichológia érettségi írásbeli vizsgához

Fogalom meghatározása:

Határozza meg az alábbi fogalmakat, ha a fogalomnak vannak alcsoportjai, akkor nevezze meg azokat is!
csoportnyomás
szocializáció
kötődés
attitűd
észlelési illúzió

Kísérlet leírása és a tanulságok összefoglalása:

Ismertesse Milgram engedelmességgel kapcsolatos kísérletét és a kísérlettel kapcsolatban megfogalmazott kritikákat!

Rövid esszé: Az alábbi két kérdéskör közül válassza ki az egyiket, és fejtse ki az ezzel kapcsolatos ismereteit!

Választott rövid esszé (karikázza be): 1. 2.

1. Anorexia okai és tünetei
2. Az aktiváció szintjei és a fáradás

Hosszú esszé: Az alábbi két kérdéskör közül válassza ki az egyiket, és fejtse ki az ezzel kapcsolatos ismereteit!

Választott hosszú esszé (karikázza be): 1. 2.

1. Az emberi fejlődés szakaszai Erikson elméletében
2. A teljesítménymotiváció elmélete, a teljesítményt befolyásoló tényezők

A központi pszichológia érettségire először 2015. május-júniusi vizsgaidőszakban kerül sor, ezért nincs a korábbi évekből érettségi minta. Helyette a minta feladatsorhoz megadjuk a pontozás szempontjait is.

A feladatok pontozása:

Az írásbeli feladatsor megoldására **maximálisan 90 pont** adható az alábbi táblázat szerint:

Fogalom	Kísérlet	Rövid esszé	Hosszú esszé
25 pont	15 pont	15 pont	35 pont

Az alábbi javítási-értékelési útmutatóban szereplő elemekért a tartalmilag helyes válaszokért akkor is megadható a megadott pontszám, ha a vizsgázó a fogalmat vagy pszichológiai jelenséget nem a megadott szak kifejezésekkel írja le. A szaknyelv helyes használatáért az esszé kérdések esetén külön pontszám jár.

Fogalom meghatározása: öt fogalom meghatározása a feladat.

Határozza meg az alábbi fogalmakat, ha a fogalomnak vannak alcsoportjai, akkor nevezze meg azokat is!

Definícióként maximum 5-5 pont, összesen 25 pont adható.

Értékelés:

csoportnyomás

A személy a többi ember egyöntetű viselkedésének hatására ugyanúgy viselkedik, vagy ugyanazt a véleményt képviseli, mint a csoport többi tagja		4 pont
<i>A fenti meghatározás az egyöntetűség gondolata nélkül</i>	4 pont helyett 3 pont	
<i>Ash vonalhossz becslés kísérletének leírása definíció nélkül – Ash kísérletére csak akkor adunk pontot, ha a meghatározás értékelésére 0 pontot adtunk</i>	4 pont helyett 3 pont	
Személyes és nyilvános konformitás vagy utalás arra, hogy az igazodás sok esetben tudatos folyamat		1 pont
	Összesen	5 pont

szocializáció

Az a fejlődési folyamat, melynek során a gyermek elsajátítja a környezet elvárásainak megfelelő viselkedéseket. Fő színtere a család.		5 pont
Hiányos megfogalmazás esetén:		
<i>Fejlődési folyamat említése</i>	2 pont	
<i>Környezet elvárásainak megfelelő viselkedés elsajátítása</i>	2 pont	
<i>Családi szocializáció említése</i>	1 pont	
	Összesen	5 pont

kötődés

A kisgyermek érzelmi ragaszkodás a számára fontos személyhez (leggyakrabban az anyához) a zárójelben levő gondolat nélkül is		1 pont
A gyermek számára érzelmileg fontossá válik az őt gondozó felnőtt		1 pont
6-8 hónapos korban alakul ki		1 pont
A kötődés formái: biztosan kötődő; bizonytalanul kötődő, elkerülő; bizonytalanul kötődő ambivalens, zavart (az első három kötődési forma említése esetén is maximális pontszám)		2 pont
<i>Két kötődési forma említése</i>	2 helyett 1 pont	
	Összesen	5 pont

attitűd

A környezet tárgyaihoz, személyekhez és elvont fogalmakhoz való viszonyulás (az első két szempont említése az elvont fogalmak említése nélkül is)	2 pont
Összetevői: az attitűd értékelő tartalma, az érzelmi viszonyulás és a viselkedés (mindhárom összetevő 1-1 pont)	3 pont
Összesen	5 pont

észlelési illúzió

A vizuális ingerek felfogása során keletkező téves észlelés tipikus hibája, amikor az észlelés tanult sajátosságai miatt meghatározott körülmények közt téves következtetésekre jutunk (Csak akkor adunk pontot, ha a tanulás szerepe és a meghatározott körülmények, mint ok együttesen szerepel a meghatározásban.)	3 pont
Ilyen illúzió a nagyság tévesztés (Aims szoba, Hold illúzió), mozgásillúzió stb. minden illúzió említése	1-1 pont, de max. 2 pont
Összesen	5 pont

Kísérlet leírása és a tanulságok összefoglalása:

Ismertesse Milgram engedelmességgel kapcsolatos kísérletét és a kísérlettel kapcsolatban megfogalmazott kritikákat!

max. 15 pont

Az egyes szempontokért akkor adható meg a pont, ha nem csupán a tartalmi elem, mint kifejezés szerepel, hanem ezt helyesen használja a kísérlet bemutatására.

Szempontok az engedelmesség okaival kapcsolatban:		
A kísérlet bemutatása – kísérleti személy – áltanár	1 pont	összesen 6 pont
Téri elrendezés	1 pont	
A kísérleti személy által végeztetett feladat leírása	1 pont	
Fokozatos büntetés emelés	1 pont	
Veszélyes áramütésről információ	1 pont	
Eredmény (2/3 elmegy a végső áramütésig)	1 pont	
Engedelmesség okai:		
Normák szerepe	1 pont	összesen 5 pont
Áttételek	1 pont	
Természetes döntéspontok hiánya	1 pont	
Ellenőrzés	1 pont	
Ideológiai igazolás	1 pont	
Kritikai szempontok:		
Etikai problémák (nagy érzelmi kockázat, nincs informált beleegyezés); csak az egyik szempont említése esetén is	2 pont	összesen 4 pont
A kísérlet laboratóriumi helyzetben történt, ezért a valódi élethelyzetre nem lehet egy az egyben következtetni	2 pont	
Összesen		15 pont

Rövid esszé:

Az elérhető pontszám 15 pont

Rövid esszé értékelési szempontjai: a témához tartozó kulcsfogalmak említése, helyes definiálása és tartalmának kifejtése, gyakorlati példa említése, a leírás koherenciája (logikus felépítés) szaknyelvi megfogalmazás. Az elérhető pontszám 15 pont.

A két kérdéskör közül csak az egyiket kell leírni, mindkét kérdés kifejtése esetén a kérdésnél bekarikázott választás szerinti esszét, ennek hiányában az elsőként kifejtett esszét pontozzuk.

Anorexia okai és tünetei

Témához tartozó kulcsfogalmak: énkép zavar, átlag alatti testsúly esetén is kövérnek észleli magát, magas teljesítmény elvárás (perfekcionizmus)	3 pont
A kulcsfogalmak mentén a jelenség kifejtése	2 pont
Tünetek: kóros soványság, hirtelen testsúlyvesztés	1 pont
Következmények: menstruációs zavar, ill. menstruáció elmaradása, fertőzésekre való fogékonyság	2 pont
Főként serdülő lányoknál, gyakoriság (1-2 %)	1 pont
Gyakorlati tanulságok említése (pl. kortársak szerepe, rendszeres étkezés, behavior terápia)	2 pont
A leírás koherenciája (logikus felépítés)	2 pont
Szaknyelvi megfogalmazás	2 pont
Összesen	15 pont

Az aktiváció szintjei és a fáradás

Aktiváció szintjei: az alacsony aktivációs szint (álmoság, ébredés) a normál szint, túlzott aktiváció (izgalom, félelem, stb.)	2 pont
Alvás és annak említése, hogy az alvásnak is szakaszai vannak (csak az alvás említéséért nem 0 pont)	1 pont
Izgalmi szint és teljesítmény kapcsolata	1 pont
Arousal és adrenalin szint vagy szimpatikus működés	1 pont
Teljesítmény és feladat nehézsége összefüggésének kifejtése	2 pont
Fáradás tünetei	1 pont
Fáradás és napi ritmus	1 pont
Gyakorlati példa, tanulság említése	2 pont
A leírás koherenciája (logikus felépítés)	2 pont
Szaknyelvi megfogalmazás	2 pont
Összesen	15 pont

Hosszú esszé:

Az elérhető pontszám 35 pont

Hosszú esszé értékelési szempontjai: a témához tartozó kulcsfogalmak említése, helyes definiálása és tartalmának kifejtése, gyakorlati példa említése, a leírás koherenciája (logikus felépítés) szaknyelvi megfogalmazás.

A két kérdéskör közül csak az egyiket kell leírni, mindkét kérdés kifejtése esetén a kérdésnél bekarikázott választás szerinti esszét pontozzuk, ennek hiányában az elsőként kifejtett esszét pontozzuk.

Az emberi fejlődés szakaszai Erikson elméletében

Erikson elmélete: a személyiség fejlődésének állomásai és az egyes szakaszok pszichológiai jellemzői.

Az eriksoni krízis fogalma: az egy-egy a fejlődési szakaszra jellemző krízis, melynek egészséges megoldása a fejlődést szolgálja	1 pont
A 8 szakasz krízisének egészséges és problémás kimenetele és a szakaszok összekötése életkori periódusokkal (csecsemőkor, kisgyermekkor stb.) - minden fejlődési szakasz 1-1 pont, a helyesen megnevezett szakaszok, de egyes szakaszok sorrendjének felcserélése esetén minden hibáért 1-1 pont levonás	összesen 8 pont,
Az egyes szakaszok jellemzése – a kifejtés színvonala alapján szakaszonként max. 2 pont	max. 16 pont
Gyakorlati példa (pl. hétköznapi jelenségek az egyes fejlődési szakaszokban, nevelési konzekvenciák)	max. 6 pont
Az esszé koherenciája, szaknyelvhasználat	max. 4 pont
Összesen	35 pont

A teljesítménymotiváció elmélete, a teljesítményt befolyásoló tényezők

A teljesítménymotiváció, igény szint és teljesítmény fogalma	3 pont
A siker és a kudarc esetén az igény szint változásának leírása	6 pont
Kísérlet említése az igény szinttel kapcsolatban	3 pont
Visszajelzés hatása az igény szintre – siker és kudarc feltételezett okainak hatása: belső vagy külső, változtatható vagy állandó ok feltételezése, attribúció (magának az attribúció szónak a használata nélkül is max. pontszám adható)	5 pont
Atkinson elmélete (feladat sikerének szubjektív valószínűsége, siker vagy kudarc kerülés motivációja, siker vonzereje)	5 pont
Siker és kudarc orientált beállítódás, egyéni különbségek, tanult tehetetlenség	3 pont
Gyakorlati példa (pl. hétköznapi jelenségek, nevelési konzekvenciák)	max. 6 pont
Az esszé koherenciája, szaknyelvhasználat	max. 4 pont
Összesen	35 pont